
Advies

Ontwerpbesluit bescherming drinkwaterproductie

Advies over het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering over de bescherming van actieve winningszones van oppervlaktewater voor de productie van water bestemd voor menselijke consumptie tegen verontreiniging met pesticiden.

Datum van goedkeuring 4/04/2025

Volgnummer 2025 | 009

Coördinator + e-mailadres Wim Van Gils, wim.van.gils@minaraad.be

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
Krachtlijnen	3
Procesbeschrijving.....	4
Advies	5
1 Beschrijving van het voorstel.....	5
2 Algemene appreciatie.....	6
3 Aanbevelingen	6
3.1 Aanbevelingen over het bredere beleid bescherming drinkwaterbronnen	6
3.2 Aanbevelingen tot aanpassingen aan het procedurebesluit.....	9
3.3 Aanbevelingen bij de toepassing van dit besluit	12
Bijlage 1: relevante artikelen uit Europese richtlijnen	13
Bijlage 2: vergelijking van de “actieve winningszones” en de gebiedsafbakening in MAP 7.....	16
Bibliografie	17

Krachtlijnen

Het ontwerpbesluit legt een procedureel kader vast voor de bescherming van oppervlaktewater, dat bestemd is voor de productie van drinkwater, tegen de druk van pesticiden. Het voorziet in een gebiedsgerichte en tijdsgebonden inzet van bufferstroken, een registratieplicht en eventueel gebruiksbepalingen voor pesticiden.

De Minaraad ziet positieve elementen in het besluit, maar vindt dat het moet worden aangevuld, omdat een betere bescherming van drinkwaterwingebieden dringend en noodzakelijk is.

Allereerst is een sterkere **aanpak aan de bron** noodzakelijk, waarbij de uitgangspunten van artikel 11 en 12 van de richtlijn over duurzaam gebruik van pesticiden, leidend horen te zijn. Het aangekondigde flankerend beleid moet gericht zijn op de ondersteuning van aanpassingen in de bedrijfsvoering. Concreet vraagt de Raad om een gebiedsgerichte, proactieve aanpak te ontwikkelen waarin ook de keten wordt betrokken en om meer in te zetten op agro-ecologie en biolandbouw.

Daarnaast vraagt de Raad om het bestaande wettelijke kader uit te voeren en waar nodig aan te vullen, door de **acties uit het Stroomgebiedsbeheerplan en het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik uit te voeren**. Bij de uitwerking van deze acties moeten de relevante maatschappelijke actoren in een vroeg stadium worden betrokken.

De Minaraad vraagt om **in het besluit zelf** de link met de analyses uit de stroomgebiedsbeheerplannen en de drinkwater-risicobeoordeling te versterken. Het werkingsgebied van het besluit moet worden uitgebreid naar andere stoffen die voor diffuse verontreiniging zorgen, en er zijn sterkere 'auto-executieve maatregelen' nodig, die van kracht worden als de drinkwaternormen worden overschreden.

Tot slot vraagt de Raad om duidelijkheid te scheppen over de handhaving, en doet hij een reeks concrete aanbevelingen om het besluit te **herschrijven vanuit een juridisch oogpunt en met het oog op leesbaarheid**.

De Boerenbond onthoudt zich bij dit advies en verwijst naar het advies van de SALV over dit ontwerp van besluit.

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	24 februari 2025
Naam adviesvrager + functie	Jo Brouns, Vlaams minister van Omgeving en Landbouw
Rechtsgrond van de adviesvraag	Decreet van 5 april 1995 houdende Algemene Bepalingen van het Milieubeleid, art. 11.2.1., §1, 6°
Adviestermijn	4 april 2025 (verlengd)
Overlegcommissie:	Water & Ruimte
Toelichting door:	Maarten Everaert, Raadgever Omgeving bij het kabinet van minister Brouns
Vergaderingen: soort + datum	Werkgroepszitting op 13 maart 2025, 19 maart 2025 en 27 maart 2025 Schriftelijke procedure voor adviesvaststelling vanaf 26 maart 2025 tot 4 april 2025.

De Minaraad ontving deze adviesvraag op 24 februari 2025; de oorspronkelijke adviestermijn van 30 dagen werd verlengd tot 4 april 2025. Op 13 maart 2025 lichtte Maarten Everaert, Raadgever Omgeving bij het kabinet van minister Brouns, het ontwerpbesluit toe aan de Minaraad, SALV en SERV. In de loop van de daarop volgende dagen beslisten de adviesraden om niet gezamenlijk te adviseren. Op 19 maart 2025 vond een tweede werkgroepsvergadering plaats in de Minaraad, waarna op 26 maart 2025 een ontwerpadvies aan de Raad werd voorgelegd via schriftelijke procedure. Op 27 maart 2025 vond een amendementenvergadering plaats, die leidde tot een bijgewerkt ontwerp dat de Raad op 4 april goedkeurde via schriftelijke procedure.

De Boerenbond onthoudt zich bij dit advies en verwijst naar het advies van de SALV over dit ontwerp van besluit.

Advies

1 Beschrijving van het voorstel

- [1] Dit ontwerpbesluit verankert een procedureel kader voor de bescherming van oppervlaktewater, bestemd voor de productie van drinkwater, tegen de druk van pesticiden, via **een gebiedsgerichte en in tijd afgebakende aanpak**. De minister bevoegd voor omgeving krijgt mandaat om bijkomende **beschermingsmaatregelen** in te zetten door de opmaak van een ministerieel besluit, als reactie op acute probleemsituaties (ad-hoc) of op basis van geïdentificeerde risico's (in uitvoering van het Vlaams drinkwaterbesluit).
- [2] De mogelijke beschermingsmaatregelen zijn:
- het vastleggen van **bufferzones** waarbinnen specifieke gebruiksvoorschriften gelden of een verbod op het gebruik van pesticiden geldt,
 - het opleggen van een **registratie-en meldingsplicht** voor het gebruik van pesticiden,
 - **gebruiksbeperkingen** voor bepaalde of alle **pesticiden**.
- [3] Het werkingsgebied is beperkt tot **afgebakende zones**. De maatregelen zijn **steeds beperkt in de tijd en worden periodiek geëvalueerd**.
- [4] Het ontwerpdrinkwaterbesluit voorziet in de mogelijkheid om **af te wijken van de vastgelegde parameterwaarde**¹. Wanneer het gaat om pesticiden, krijgt de minister de opdracht om daarbij minstens een bufferzone van 5 meter rond VHA-oppervlaktewaterlichamen in te stellen, waarin het gebruik van pesticiden verboden is; én een registratie- meldingsplicht voor het gebruik van pesticiden op deze percelen op te leggen.
- [5] Het ontwerpbesluit geeft gedeeltelijk uitvoering aan de **Drinkwaterrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water en de Pesticidenreductierichtlijn** (zie bijlage 1). Een vergelijkbaar besluit is al sinds 1985 van kracht voor de waterwingebieden waar drinkwater wordt geproduceerd uit grondwater².
- [6] Het ontwerpbesluit verwijst ook naar het achtergronddocument bij de **derde stroomgebiedsbeheerplannen**³, dat handelt over de bronbescherming voor drinkwater. Daarin wordt de noodzaak onderbouwd voor een reeks maatregelen, die in het goedgekeurde maatregelenprogramma bij het plan opgenomen zijn⁴. Een aantal zijn ook herhaald in het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik tot 2027⁵.

¹ Besluit van de Vlaamse Regering over de kwaliteit, kwantiteit en levering van water bestemd voormenselijke consumptie, art. 21

² Besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 1985 houdende reglementering van de handelingen binnen de watergebieden en de Beschermingszones

³ CIW (2022b)

⁴ CIW (2022a), onderdeel 4_A_A en 4_B_C

⁵ VLAAMSE REGERING (2024), voorliggend besluit verwijst expliciet naar maatregel VLA 2.6.yy.

2 Algemene appreciatie

- [7] **Voorliggend besluit bevat positieve elementen, maar moet aangevuld worden.** Het voorliggende besluit is een stap vooruit, omdat het zou toelaten om, in een deel van de onttrekkingsgebieden uit oppervlaktewater, maatregelen te nemen die de instroom van pesticiden verminderen.

Niettemin meent de Raad dat het dat een verbetering van het ontwerp noodzakelijk is, én dat er nood is aan een adequate uitvoering van een reeks andere aangekondigde beleidsinitiatieven. Over beide aspecten doet de Raad daarom aanbevelingen.

- [8] **Een betere bescherming van drinkwaterwingebieden is dringend en noodzakelijk.** Het uitgebreide achtergronddocument motiveert uitvoerig waarom een betere bescherming van de drinkwaterwingebieden noodzakelijk is. In de afgelopen jaren is bovendien herhaaldelijk gebleken dat de effecten van klimaatverandering de beschikbaarheid van de bronnen van drinkwater verder onder druk zet. Er is dan ook dringend nood aan een coherent beleid dat over de nodige instrumenten beschikt voor een gedegen bescherming van de betrokken waterlichamen.

3 Aanbevelingen

3.1 Aanbevelingen over het bredere beleid bescherming drinkwaterbronnen

3.1.1 Zet sterker in op een aanpak aan de bron

- [9] **Zet sterker in op een aanpak aan de bron.** In artikels 11 en 12 van de Richtlijn over duurzaam gebruik van pesticiden, is een reeks uitgangspunten opgenomen, waaraan de lidstaten de voorkeur moeten geven bij het nemen van maatregelen ter bescherming van het aquatische milieu tegen pesticiden. De Raad vraagt om deze cascade leidend te maken bij de bescherming van drinkwaterwingebieden.

- [10] **Richt het flankerend beleid op de ondersteuning van de aanpassingen van de bedrijfsvoering.** Het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik kondigt “*ondersteuning in de vorm van flankerende maatregelen*” aan.

De Minaraad vraagt om deze maatregelen te richten op de ondersteuning van de nodige aanpassingen in de bedrijfsvoering, met het oog op een duurzame vermindering van diffuse verontreiniging, en die maatregelen te verankeren in bestaande programma's, zoals dat betreffende de uitvoering van het GLB. In de twee volgende paragrafen geeft de Minaraad voorbeelden van deze aanpak.

- [11] **Maak werk van een gebiedsgerichte, proactieve aanpak waarin ook de keten wordt betrokken.** De aanpak via dit besluit is beperkt in de tijd, en eerder reactief en ad-hoc. Dat staat op gespannen voet met de systemische aard van het probleem van vervuiling door pesticiden, dat immers op grote schaal plaatsvindt, en al lang aansleept. De Minaraad beveelt dan ook aan om veel sterker in te zetten op een duurzame verbetering van de situatie. Dat kan door dit aspect sterker aan bod te laten komen in een

gebiedsgerichte, proactieve aanpak. De Raad vraagt om lessen te trekken uit de aanpak in de Water-Land-Schaps projecten “beek-boer-bodem” en “weerbare waterlopen westhoek”, om de effectiviteit ervan te versterken.

- [12] **Zet sterker in op agro-ecologie en biolandbouw.** In het Strategisch plan Biolandbouw vormt de uitrol van biolandbouw een strategisch doel⁶. Volgens de Minaraad is een sterkere inzet hierop nodig. Daar waar landbouwers beslissen om over te schakelen naar agro-ecologische praktijken of BIO-landbouw, zijn grote positieve effecten te verwachten op de waterkwaliteit.

3.1.2 Voer de aangekondigde acties uit het SGBP en het VAP uit

- [13] **Voer de acties uit Stroomgebiedsbeheerplan en Actieplan Pesticidengebruik uit.** De acties uit het stroomgebiedsbeheerplan en het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik tot 2027, hebben de bedoeling om het bestaande wettelijke kader uit te voeren en het waar nodig te vervolledigen tot een samenhangend geheel. De Minaraad vraagt dan ook om het geheel van de aangekondigde acties hierin uit te voeren en om bij de uitwerking van de verschillende acties, de relevante maatschappelijke actoren in een voldoende vroeg stadium te betrekken⁷. Specifiek wijst de Raad op de volgende acties.

- [14] **Voer de risicobeoordeling voor drinkwaterwingebieden uit.** In uitvoering van de drinkwaterrichtlijn, moeten risicobeoordelingen voor elk onttrekkingsgebied worden uitgevoerd, uiterlijk op 12 juli 2026. De informatie uit het voorbereidende proces, zal eind 2025 al gebruikt worden bij de opmaak van het strategisch investeringsplan drinkwater⁸, en zal in grote mate bepalen waar welke maatregelen moeten worden ingezet.

De Minaraad benadrukt daarom het belang van de gedegen opmaak van de risicobeoordeling.

- [15] **Maak het strategisch plan inzake de bescherming van het drinkwater op,** met concrete acties per onttrekkingsgebied op basis van de risicobeoordeling, waar onder andere adequate bufferzones voor gewasbescherming en een verbod op moeilijk verwijderbare stoffen deel van uitmaken⁹. Maak hier tijdig werk van.

- [16] **Verbeter de monitoring van de relevante pesticiden en metabolieten.** Waterbedrijven bepalen zelf welke pesticiden en relevante metabolieten gemeten worden in de drinkwaterbronnen, op basis van de risico-evaluatie en risicobeheerstrategie (Artikel 7, 8 en 9 van het drinkwaterbesluit). Daarbij worden regelmatig nieuwe stoffen aangetroffen¹⁰.

- [17] **Voer het onderzoek uit waar extra bufferzones nodig zijn in de onttrekkingsgebieden oppervlaktewaterwinning (actie 4B_C_0009), aansluitend op de risicobeoordelingen.**

⁶ DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ (2023)

⁷ MINARAAD, SERV EN SALV (2021), §130

⁸ BROUNS (2024), pagina 149

⁹ VLAAMSE REGERING (2024a)

¹⁰ Zie bv het voorbeeld van de metaboliet R471811 die [voor 2023 niet werd bemeaten](#), en [sinds 2024 massaal wordt aangetroffen](#).

- [18] **Veranker de adviesfunctie voor drinkwatermaatschappijen** in de onttrekkingsgebieden voor grondwaterwinning (actie 4A_A_0018) en oppervlaktewaterwinning (actie 4B_C_0017). Voorzie ook hier een koppeling met de risicobeoordeling.
- [19] **Werk het handelingskader voor de bescherming van de onttrekkingsgebieden oppervlaktewaterwinning volwaardig uit.** (Actie 4B_C_0013). In deze actie is het uitwerken van het wettelijk kader aangekondigd inzake *“afbakening van de zone van hogere bescherming, milieukwaliteitsnormen OW bestemd voor de productie van drinkwater en handelingen binnen de onttrekkingsgebieden oppervlaktewaterwinning”*. Voorliggend besluit kan beschouwd worden als een onderdeel hiervan.
- [20] **Realiseer de gebruiksvoorschriften die mikken op driftreductie voor heel Vlaanderen.** De bepaling in het BVR dat gebiedsgericht *“gebruiksvoorschriften vooropstelt ... waarin ... een driftreductie van 90% wordt gegarandeerd, waarbij minimaal 75% op het spuittoestel zelf gerealiseerd wordt;”* lijkt sterk overlappend aan de aangekondigde maatregel VLA. 2.4.1 uit het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik, dat voor geheel Vlaanderen de doelstelling vooropstelt: *“75% reductie vanaf 2024; 90% reductie vanaf 2026”*.
- De Minaraad beveelt aan om werk te maken van de Vlaamse doelstelling, en deze maatregel dus niet te beperken tot de gebieden die onder de toepassing van het BVR vallen.
- [21] **Evalueer het beschermingskader voor grondwater, en overweeg integratie.** De Minaraad vraagt om, op basis van de risico-evaluaties, het beschermingskader voor grondwaterwingebieden te evalueren. Op basis daarvan kan een actualisatie doorgevoerd worden – de Raad vraagt om daarbij een integratie te overwegen tussen beide besluiten, aangezien het om dezelfde type maatregelen gaat, in soortgelijke gebieden, en met dezelfde doelstelling voor ogen.
- [22] **Verzoek de Federale Regering tot een herziening van de toelatingen voor verkoop bij overschrijdingen waar nodig.** Artikel 44 van Verordening 1107/2009 verplicht tot een herziening van de verkooptoelatingen door de Lidstaat, wanneer blijkt dat de realisatie van de doelstellingen van de KRW niet mogelijk is. In uitvoering van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik vraagt de Minaraad dat Vlaanderen de Federale regering dan ook effectief verzoekt tot verkoopbeperkingen op de schadelijke bestrijdingsmiddelen, daar waar er voldoende zekerheid is dat die producten deze doelstellingen in het gedrang brengen¹¹.
- [23] **Voorzie ook maatregelen voor de andere beschermde gebieden, waaronder NATURA 2000.** De Minaraad merkt op dat de Kaderrichtlijn Water en de Pesticidenreductierichtlijn opleggen om ook maatregelen te nemen in andere beschermde gebieden, waarbij de NATURA 2000 gebieden wellicht de belangrijkste zijn¹².

¹¹ VLAAMSE REGERING (2024b), actie VLA. 3.3.2.1

¹² Pesticidenreductierichtlijn, art. 12b en Kaderrichtlijn Water, bijlage VI

De Minaraad stelt vast dat het voorliggende besluit daar geen invulling aan geeft, dringt aan op de uitvoering van het aangekondigde onderzoek naar de impact van het gebruik van bestrijdingsmiddelen op de Vlaamse natuur en de te behalen (Europese) natuurdoelen¹³ en herinnert aan de aanbevelingen daarbij.¹⁴

[24] **Ontwikkel in het vierde stroomgebiedsbeheerplan voorstellen voor de toepassing van het ‘de vervuiler – betaalt’-principe.** In de Kaderrichtlijn Water wordt ertoe aangezet om de kosten van het waterbeleid systematisch terug te winnen bij de vervuiler¹⁵. Op dit moment is er echter geen specifieke toepassing van het ‘de vervuiler betaalt’- principe voor pesticiden of andere vormen van diffuse verontreiniging, waardoor de kost voor de zuivering van het drinkwater volledig wordt afgewenteld naar de bedrijven en burgers die het water gebruiken.

In lijn met de aanbevelingen van de Europese Commissie¹⁶, vraagt de Minaraad om in het vierde stroomgebiedsbeheerplan voorstellen te ontwikkelen voor de toepassing van dit principe.

3.2 Aanbevelingen tot aanpassingen aan het procedurebesluit

[25] **Breid het werkingsgebied uit naar andere stoffen.** De Raad vraagt om preventieve en mitigerende maatregelen mogelijk te maken voor andere stoffen dan pesticiden. De beleidsnota maakt melding van onder andere zware metalen, moeilijk verwijderbare stoffen, nitraten en fosfaten. Het besluit verwijst naar de decretale basis in het Waterwetboek om ook voor andere stoffen (en dus sectoren) soortgelijke maatregelen te kunnen opleggen, maar werkt deze niet verder uit.

Een uitbreiding van het besluit, zodat gebruiksmaatregelen kunnen getroffen worden die diffuse verontreiniging voorkomen voor andere stoffen dan pesticiden, is dus noodzakelijk.

[26] **Versterk de link met de analyses uit de stroomgebiedbeheerplannen en de drinkwater-risicobeoordeling.** De Minaraad vraagt om in het besluit het verband te versterken tussen de maatregelen en de analyses uit de stroomgebiedbeheerplannen enerzijds en anderzijds de risico-beoordelingen voor drinkwaterwinning. De toelichting bij het besluit schetst nu deze verbanden, maar een toevoeging in de tekst zou volgens de Raad beter zijn, en dit zowel:

- Bij de bepalingen rond het instellen van maatregelen. Deze maatregelen dienen immers voor drinkwater *“de achteruitgang van de kwaliteit van de aangewezen waterlichamen te voorkomen, teneinde het niveau van zuivering dat voor de productie van drinkwater is vereist, te verlagen”*, [voor beschermde gebieden dienen ze *“gericht te zijn op het voldoen aan de normen en doelstellingen, uit de communautaire wetgeving waaronder het betrokken beschermde gebied is ingesteld”*, en voor de

¹³ VLAAMSE REGERING (2024), actie VLA 3.3.2.4

¹⁴ MINARAAD (2022), paragraaf 27 en 37

¹⁵ Kaderrichtlijn Water, artikel 9 (zie ook bijlage 1)

¹⁶ EC (2025), pagina 36, aanbeveling 2b

waterlichamen op “het voorkomen van achteruitgang” en “het bereiken van de goede toestand”.¹⁷

- Bij de bepalingen rond de evaluatie en stopzetting van maatregelen. Het ontwerpbesluit is weinig specifiek over de periodieke evaluatie, terwijl de nota wel verwijst naar de genoemde analyses. Het lijkt ook niet efficiënt om, zoals in het ontwerpbesluit staat opgenomen, de maatregelen te beëindigen op het moment dat ze zouden blijken te werken, en “de kwaliteitseis voor de parameter wordt gehaald”.

[27] **Garandeer de effectiviteit en de efficiëntie van de voorgestelde maatregelen.** De effectiviteit, efficiëntie en toegevoegde waarde van een aantal voorgestelde maatregelen lijkt beperkt, omdat ze overlappen met reeds bestaande verplichtingen. De raden vragen een wetenschappelijke onderbouwing van de opgelegde maatregelen, die garanties biedt zodat, bij het nemen van de maatregelen, wordt verzekerd dat deze effectief zijn en een additionele meerwaarde bieden ten opzichte van het bestaande kader.

[28] **Overweeg meer effectieve ‘auto-executieve maatregelen’.** De in het ontwerpbesluit voorziene auto-executieve maatregelen die minstens moeten genomen worden bij een normafwijking onder het drinkwaterbesluit (art.2, derde lid, 1° en 2°), lijken een zeer beperkte impact te kunnen hebben op de aanwezigheid van pesticiden in de waterlichamen.

Door de wijzigingen aan het Mestdecreet, gelden immers overal langs VHA waterlopen “fytovrije” zones van 3 meter breed, en in de gebiedstypes ‘2’ en ‘3’ die op dit moment afgebakend zijn in het MAP, zones van 5 meter breed op percelen met nitraatgevoelige teelten¹⁸. In de gebiedstypes ‘2’ en ‘3’ zal een 5 meter bufferzone dus geen bijkomend effect hebben op percelen met nitraatgevoelige teelten, in de andere gebieden zal het effect beperkt zijn.

Op basis van het synthesesdocument dat de CIW publiceerde, zou het bijkomend effect van een bredere bufferzone ingeschat kunnen worden op een efficiëntiewinst van 17%, op het aandeel pesticiden dat via drift en afstroming in de omgeving terecht komt in VHA waterlopen.¹⁹ De maatregel heeft uiteraard geen impact op de andere waterlopen of andere routes (bv via grondwater en drainages) waarmee de pesticiden in het water terechtkomen.

De Mineraad vraagt dan ook om meer effectieve maatregelen te overwegen.

¹⁷ KRW, artikel, 7 en 11d

¹⁸ <https://www.vlm.be/nl/themas/waterkwaliteit/Mestbank/bemesting/aanwenden-van-mest/afstandsregels-tot-waterlopen/Paginas/default.aspx>

¹⁹ CIW (2022c)

Tabel 11: Relatie tussen oeverzonebreedte en efficiëntie voor een mix aan niet-beteelde oeverzonetypes, voornamelijk gras- en bosstroken (afkomstig uit Zhang et al., 2010⁹).

Bufferbreedte (m)	Gemodelleerde efficiëntie (%)			
	Stikstof	Fosfor	Pesticiden	Sediment
1m	14	13	18	33
3m	35	34	45	67
5m	51	49	62	81
6m	57	55	68	85
9m	70	68	80	89
10m	73	71	83	90
20m	88	86	92	91

[29] **Er is reeds een registratieplicht, maak de gegevens beschikbaar.** De registratie van het gebruik van pesticiden zal op zich geen effect hebben op de milieuvervuiling. Data over effectief gebruik, kunnen wél een meerwaarde zijn in de interpretatie van de monitorgegevens, om zo effectief de juiste maatregelen te treffen. Landbouwers zijn reeds verplicht om het gebruik van pesticiden te registreren²⁰ in een elektronisch leesbaar formaat²¹.

De Minaraad vraagt om de registratie zo snel mogelijk te digitaliseren (gebiedsdekkend) en om die gegevens geclusterd ter beschikking te stellen van de Vlaamse overheid, in functie van de druk- en impactanalyse bij de vierde SGBP, en van de drinkwatermaatschappijen, in functie van hun risicobeoordelingen.

[30] **Herschrijf het ontwerpbesluit vanuit leesbaarheid en legistiek oogpunt.** Voorliggend besluit is een bijkomende knoop in het kluwen dat de (drink)water- en pesticidenreglementering uitmaakt.

De Minaraad vraagt om de kwaliteit van de besluittekst te verbeteren zodat het besluit duidelijk, leesbaar, begrijpelijk en juridisch rechtszeker zou worden.

De Raad formuleert daartoe volgende aanbevelingen:

- Verduidelijk welke definities uit het Pesticidendecreet en het Waterwetboek van belang zijn. Artikel 2, §1, van het voorliggend ontwerpbesluit verwijst naar artikel 3 van het Pesticidendecreet en artikel 1.1.3, §2, 3°, van het Waterwetboek, zonder eigenlijke vermelding van de omschreven termen namelijk ‘pesticide’ en ‘oppervlaktewater’.
- Neem de definitie op van ‘exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk’. Volledigheidshalve lijkt het aangewezen eenvoudigweg te verwijzen naar artikel

²⁰ <https://fytowe.be/nl/reductieplan/structurele-wijzigingen/traceerbaarheid>

²¹ [UITVOERINGSVERORDENING \(EU\) 2023/564 VAN DE COMMISSIE van 10 maart 2023](#), artikel 2

2.1.2., 9°, van het Waterwetboek. Bovendien kan de verkorte term ‘exploitant’ gekozen worden, wat de leesbaarheid van het ontwerpbesluit zou verhogen.

- Verduidelijk wat een ‘actieve (water)winningszone’ is en hanteer consistent eenzelfde term (‘winningszone’, dan wel ‘waterwinningszone’). In het voorliggend ontwerpbesluit is sprake van ‘actieve winningszones’ die, als term, verder niet nader verklaard worden. Het Drinkwaterbesluit – waar voorliggend besluit bij aansluit – maakt gewag van ‘actief geëxploiteerd’ en de Drinkwaterrichtlijn verwijst naar gebieden die dagelijks gemiddeld meer dan 10m³ per dag leveren of meer dan 50 personen, maar ook de voor dat toekomstig gebruik bestemde waterlichamen. De Raad vraagt te verduidelijken of de Vlaamse regering eenzelfde gebiedscategorie tracht te vatten met voorliggend besluit.
- Groepeer de definities in een afzonderlijk artikel. Gezien de lengte van het inhoudelijke artikel 2 zou het afsplitsen van de definities in een afzonderlijk artikel de leesbaarheid verhogen.
- Meer dan louter ‘naast’ de Vlaamse, federale en Europese regelgeving te staan – bijvoorbeeld in artikel 2, lid 3 – lijkt het aangewezen dat de opgelegde beschermingsmaatregelen en gebruiksvoorschriften of -beperkingen ‘geen afbreuk doen aan’ die andere regelgeving.
- Tot slot adviseert de Minaraad de leesbaarheid te verhogen door een algemeen nazicht van leestekens, het gebruik van de term ‘hetzij’ en zinsconstructies.

3.3 Aanbevelingen bij de toepassing van dit besluit

[31] **Verduidelijk hoe de handhaving zal verlopen.** Het ontwerpbesluit beoogt via beschermingsmaatregelen en gebruiksvoorschriften- of beperkingen een betere bescherming te bekomen van de waterbronnen voor drinkwater. Het bereiken van dit doel hangt af van de effectieve uitvoering ervan. Het is daarom noodzakelijk om ook in te zetten op de opvolging en handhaving van de opgelegde beschermingsmaatregelen en de gebruiksvoorschriften- of beperking.

Dat betekent, volgens de Minaraad, ook dat er duidelijkheid moet zijn over welke handhavingsactoren hiervoor moeten instaan en hoe de handhaving zal verlopen. Een element van aandacht daarbij is bovendien of de beschikbare capaciteit van mensen en middelen zal volstaan om het beoogde doel ten volle te realiseren.

Bijlage 1: relevante artikelen uit Europese richtlijnen

De Richtlijn over duurzaam gebruik van pesticiden²² bevat twee relevante artikelen:

Artikel 11: Specifieke maatregelen ter bescherming van het aquatische milieu en het drinkwater

“1. De lidstaten dragen er zorg voor dat passende **maatregelen** worden vastgesteld **om het aquatische milieu en de voorziening van drinkwater te beschermen** tegen het effect van pesticiden. Deze maatregelen ondersteunen en zijn verenigbaar met de desbetreffende bepalingen van Richtlijn 2000/60/EG en Verordening (EG) nr. 1107/2009.

2. De maatregelen als bedoeld in het eerste lid:

a) geven de **voorkeur aan pesticiden die** overeenkomstig Richtlijn 1999/45/EG **niet zijn ingedeeld als gevaarlijk voor het aquatische milieu, noch prioritair gevaarlijke stoffen bevatten** als bedoeld in artikel 16, lid 3, van Richtlijn 2000/60/EG;

b) geven de voorkeur aan de meest **doeltreffende toepassingstechnieken**, zoals het gebruik van toepassingsapparatuur waarbij weinig verwaaiing optreedt, vooral bij opgaande gewassen als boomgaarden, wijngaarden en hopakkers;

c) voorzien in het gebruik van **risicoreducerende maatregelen** waardoor het risico van vervuiling buiten het terrein als gevolg van verwaaiende spuitnevel, uitspoeling en afspoeling tot een minimum wordt beperkt. Deze maatregelen voorzien in het afbakenen van **bufferzones** met passende afmetingen voor de **bescherming van niet-doelwitwaterorganismen**, en in **winningszones voor oppervlaktewater en grondwater dat wordt gebruikt voor de onttrekking van drinkwater, waarbinnen geen pesticiden mogen worden toegepast of opgeslagen.**”

Artikel 12: Vermindering van het pesticidengebruik of van de risico's van pesticiden in specifieke gebieden

“De lidstaten dragen er zorg voor dat, met inachtneming van de eisen inzake hygiëne, volksgezondheid en biodiversiteit, of van de resultaten van desbetreffende risicobeoordelingen, **het gebruik van pesticiden in bepaalde specifieke gebieden wordt geminimaliseerd of verboden**. Er worden passende risicobeheersmaatregelen genomen en in eerste instantie worden het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico, zoals omschreven in Verordening (EG) nr. 1107/2009, en biologische bestrijdingsmiddelen overwogen. De bedoelde specifieke gebieden zijn:

a) gebieden die door het brede publiek of door kwetsbare groepen, zoals omschreven in artikel 3 van Verordening (EG) nr. 1107/2009, worden gebruikt, zoals **parken, openbare tuinen, sport- en recreatieterreinen, schoolterreinen en speelplaatsen, en gebieden in de nabijheid van zorginstellingen;**

²² RICHTLIJN 2009/128/EG VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden

*b) **beschermde gebieden als omschreven in Richtlijn 2000/60/EG en andere gebieden die ten behoeve van de uitvoering van de noodzakelijke natuurbehoudsmaatregelen zijn aangewezen overeenkomstig de bepalingen van Richtlijn 79/409/EEG en Richtlijn 92/43/EEG.***

De **Kaderrichtlijn Water** verwijst in artikel 7 naar het

“Voor de drinkwateronttrekking gebruikt water:

1. De lidstaten wijzen binnen elk stroomgebiedsdistrict aan:

— alle waterlichamen die voor de onttrekking van voor menselijke consumptie bestemd water worden gebruikt en dagelijks gemiddeld meer dan 10 m³ per dag leveren of meer dan 50 personen bedienen, alsmede

— de voor dat toekomstig gebruik bestemde waterlichamen.

*De lidstaten **monitoren** overeenkomstig bijlage V de waterlichamen die overeenkomstig bijlage V gemiddeld meer dan 100 m³ per dag leveren.*

*2. Voor elk overeenkomstig lid 1 aangewezen waterlichaam **dragen de lidstaten er zorg voor dat de doelstellingen** van artikel 4 overeenkomstig de voorschriften van deze richtlijn voor oppervlaktewaterlichamen **met inbegrip van de** ingevolge artikel 16 op Gemeenschapsniveau vastgestelde **kwaliteitsnormen worden bereikt** en dat het met de toegepaste waterbehandelingsmethode verkregen water in overeenstemming met de communautaire wetgeving voldoet aan de eisen van [de drinkwaterrichtlijn].*

*3. De lidstaten dragen zorg voor de nodige bescherming van de aangewezen waterlichamen met de bedoeling **de achteruitgang van de kwaliteit daarvan te voorkomen, teneinde het niveau van zuivering dat voor de productie van drinkwater is vereist, te verlagen**. De lidstaten kunnen voor die waterlichamen **beschermingszones vaststellen**.”*

De beschermde gebieden, waarnaar in de pesticidenreductierichtlijn wordt gerefereerd, zijn opgenomen in bijlage IV van de KRW, en omvatten onder andere de gebieden die zijn aangewezen voor de onttrekking van voor menselijke consumptie bestemd water en de gebieden die voor de bescherming van habitats of van soorten zijn aangewezen, in het kader van de Natura 2000-richtlijnen.

Artikel 9 bevat de bepalingen over de **Kostenterugwinning voor waterdiensten** en stelt:

“De lidstaten houden rekening met het beginsel van terugwinning van de kosten van waterdiensten, inclusief milieukosten en kosten van de hulpbronnen, met inachtneming van de economische analyse volgens bijlage III en overeenkomstig met name het beginsel dat de vervuiler betaalt.

De lidstaten zorgen er tegen het jaar 2010 voor: ... dat de diverse watergebruikssectoren, ten minste onderverdeeld in huishoudens, bedrijven en landbouw, een redelijke bijdrage leveren aan de terugwinning van kosten van waterdiensten, die gebaseerd is op de economische analyse uitgevoerd volgens bijlage III en rekening houdt met het beginsel dat de vervuiler betaalt.”

In de Drinkwaterrichtlijn, is vooral artikel 8 relevant:

Risicobeoordeling en risicobeheer van de onttrekkingsgebieden voor onttrekkingspunten van voor menselijke consumptie bestemd water

*“1. Onverminderd de artikelen 4 tot en met 8 van Richtlijn 2000/60/EG zorgen de lidstaten ervoor dat een **risicobeoordeling en risicobeheer van de onttrekkingsgebieden** voor onttrekkingspunten van voor menselijke consumptie bestemd water worden uitgevoerd. ...*

*Op basis van de resultaten van de overeenkomstig lid 2 uitgevoerde risicobeoordeling, zorgen de lidstaten ervoor dat waar nodig de volgende **risicobeheersingsmaatregelen ter preventie of beheer** van de vastgestelde risico's worden genomen, te beginnen met de preventieve maatregelen:*

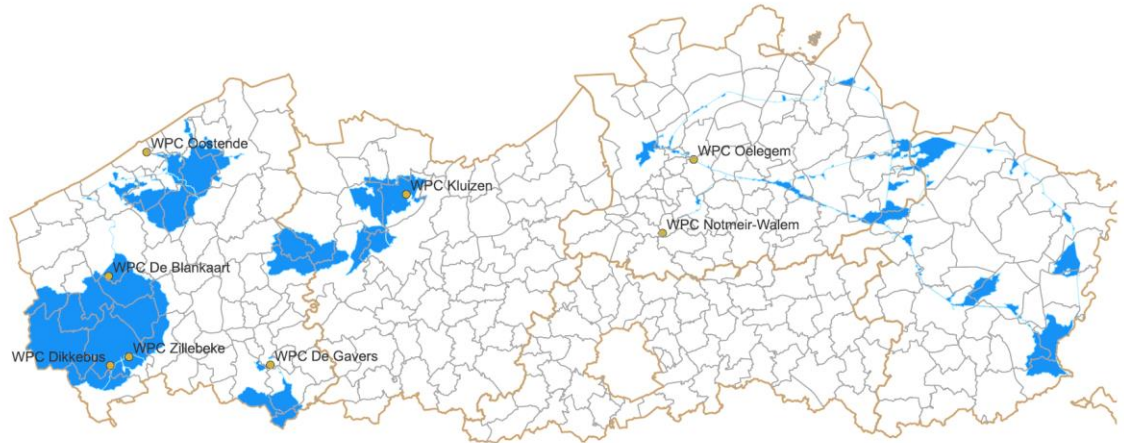
*a) het bepalen en uitvoeren van **preventieve maatregelen in de onttrekkingsgebieden** voor onttrekkingspunten Waar passend zorgen de lidstaten ervoor dat vervuilers, in samenwerking met waterleveranciers en andere relevante belanghebbenden, zulke preventieve maatregelen treffen in overeenstemming met Richtlijn 2000/60/EG;*

*b) het bepalen en uitvoeren van **mitigatiemaatregelen in de onttrekkingsgebieden** voor onttrekkingspunten ... waar passend zorgen de lidstaten ervoor dat vervuilers, in samenwerking met waterleveranciers en andere relevante belanghebbenden, zulke mitigatiemaatregelen treffen in overeenstemming met Richtlijn 2000/60/EG;*

*c) het zorgen voor een passende **monitoring** van parameters, stoffen of verontreinigende stoffen in oppervlaktewater of grondwater, of beide,*

*d) het **evalueren van de noodzaak om beschermingszones voor grondwater en oppervlaktewater vast te stellen of aan te passen**, als bedoeld in artikel 7, lid 3, van Richtlijn 2000/60/EG, en andere relevante zones. **De lidstaten zorgen ervoor dat de doeltreffendheid van de in lid bedoelde maatregelen met passende tussenpozen wordt geëvalueerd.**”*

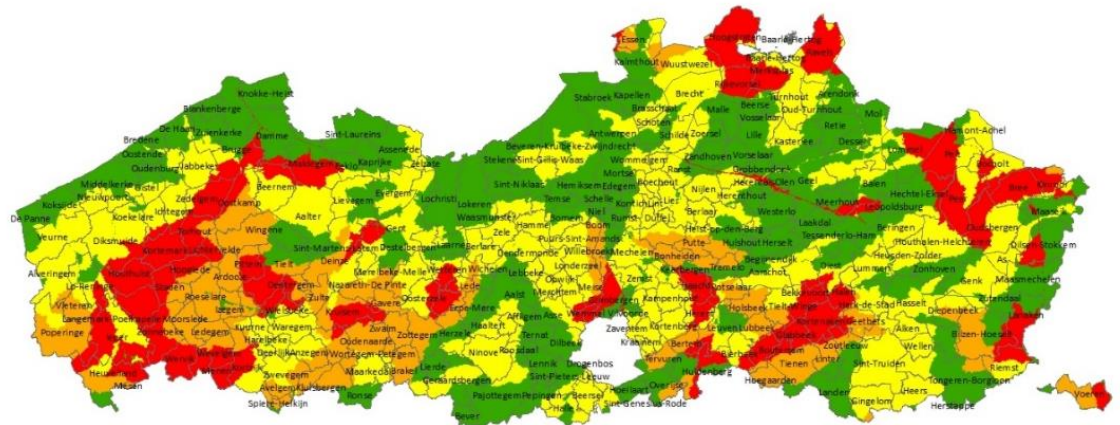
Bijlage 2: vergelijking van de “actieve winningszones” en de gebiedsafbakening in MAP 7

- Legende
- WPC (Waterproductiecentrum)
 - Actieve winningszone
 - ▭ Provinciegrenzen
 - ▭ Gemeentegrenzen

[32]

EVALUATIE OPPERVLAKTEWATER - GRONDWATER - GEBIEDSTYPES

- ▭ Gebiedstype 0
- ▭ Gebiedstype 1
- ▭ Gebiedstype 2
- ▭ Gebiedstype 3

1:650.000

[33]

Bibliografie

BROUNS (2024), *Beleids- en begrotingstoelichting Omgeving – Begroting 2025*, Vlaams Parlement, 13-Y (2024-2025) – Nr. 1, 15 november 2024 (2024-2025).

CIW (2022a), [*Maatregelenprogramma bij stroomgebiedbeheerplan voor Schelde en Maas 2022 – 2027*](#), september 2022.

CIW (2022b), [*Achtergronddocument bij het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 Bronbescherming drinkwater*](#), september 2022.

CIW (2022c), [*Syntheserapport CIW-Projectgroep visievorming oeverzones*](#), 13 oktober 2022.

DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ (2023), [*Strategisch Plan Bio 2023-2027*](#), Brussel, 24 april 2023.

EC (2025), [*Third River Basin Management Plans Second Flood Hazard and Risk Maps and Second Flood Risk Management Plans Member State: Belgium*](#), Brussel, 4 februari 2025.

MINARAAD (2022), [*Advies 2022/016 over het Vlaams Actieplan Pesticidengebruik*](#), Brussel, 8 september 2022.

MINARAAD, SERV EN SALV (2021), [*Advies 2021/007 over de Ontwerp stroomgebiedsbeheerplannen \(2022 – 2027\)*](#), Brussel, 11 maart 2021.

VLAAMSE REGERING (2024a), [*Vlaams Regeerakkoord 2024-2029*](#), Brussel, september 2024

VLAAMSE REGERING (2024b), [*Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik 2023-2027*](#), , Brussel, 6 december 2024. VR 2022 0807 MED.0254/2BIS